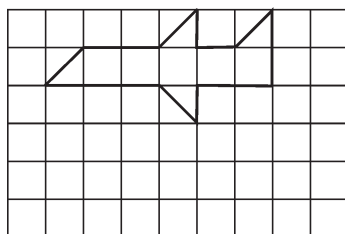

Шановні батьки! У цьому розділі ми пропонуємо вам завдання і вправи, на які треба звернути увагу при вивченні математики. Стежте за тим, щоб ваша дитина добре розібралася в матеріалі, бо від оволодіння цією першою ланкою залежать подальші успіхи вашої дитини.

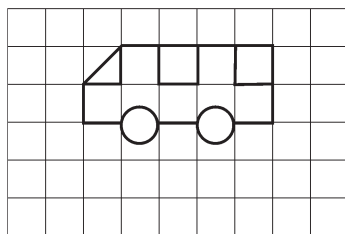
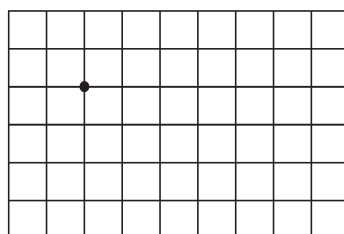
Основним завданням у перший рік в школі є розвиток образного мислення — здійснювати подумки перетворення образу; орієнтуватися в просторі за допомогою простої схеми; планувати свої дії подумки. Тому у перші дні навчання зверніть увагу на графічні вправи (завдання у клітинках сторінок зошита).

Завдання:

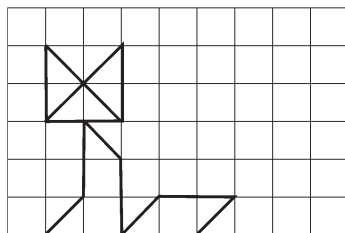
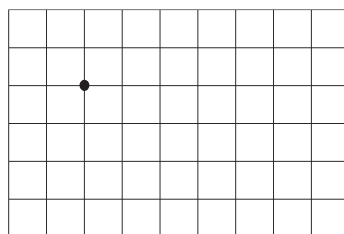
1. Зобразити схематичний предмет способом копіювання із заданого зразка.

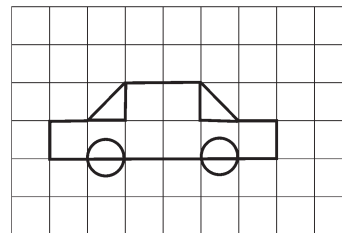
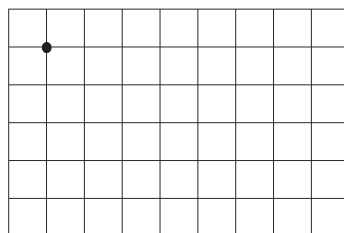
літак

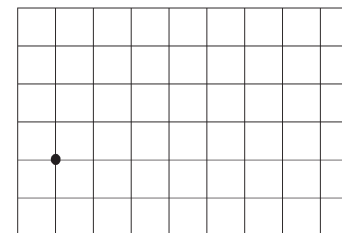
автобус

лисиця

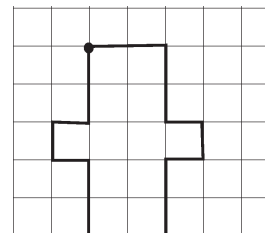
автомобіль

2. Після виконання декількох схематичних зображень способом копіювання можна запропонувати самостійно створити схематичне зображення.

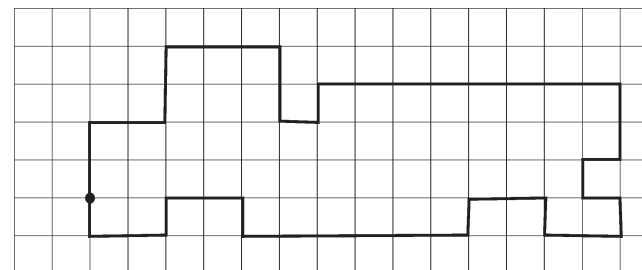
3. Графічні диктанти: під диктовку зобразити фігуру.

Диктант А: Поставте олівець на крапку. 2 клітини праворуч, 2 клітини вниз, 1 клітинка праворуч, 1 клітинка вниз, 1 клітинка ліворуч, 2 клітинки вниз, 2 клітинки ліворуч, 2 клітинки вгору, 1 клітинка ліворуч, 1 клітинка вгору, 1 клітинка праворуч, 2 клітинки вгору.

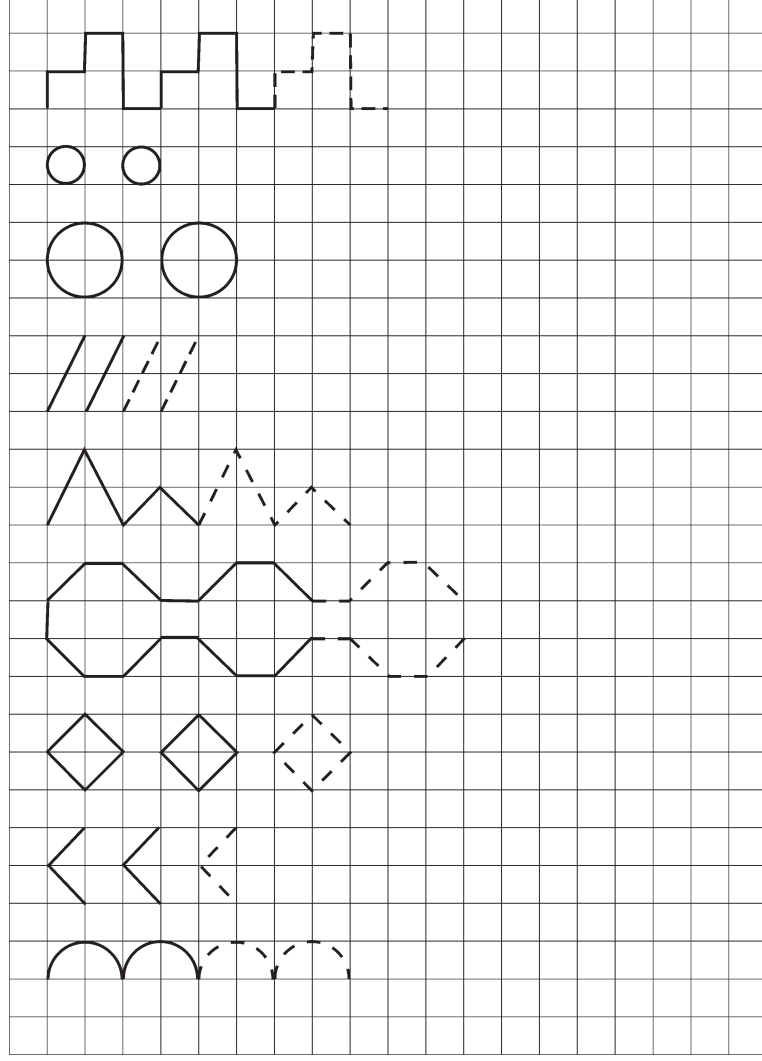
Диктант Б: Поставте олівець на крапку. Від крапки 2 вгору, 2 вправо, 2 вгору, 3 вправо, 2 вниз, 1 вправо, 1 вгору, 8 вправо, 2 вниз, 1 вліво, 1 вниз, 1 вправо, 1 вниз, 2 вліво, 1 вгору, 2 вліво, 1 вниз, 6 вліво, 1 вгору, 2 вліво, 1 вниз, 2 вліво, 1 вгору.

Самостійно домалюйте колеса.

Всі ці вправи допоможуть вашій дитині орієнтуватися на сторінках зошита в клітинку, допоможуть розвитку дрібної моторики руки.

4. Цікаві завдання «Малюємо у клітинках»: продовжити рядок, правильно розміщуючи предмети у рядочку.

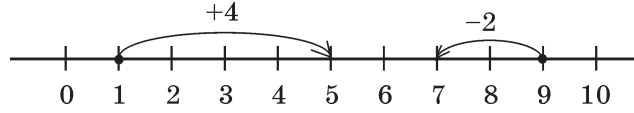

Таблиця 1

10	1	9	8	7	6	5
	1	2	3	4	5	
9	1	8	7	6	5	
	1	2	3	4	5	
8	1	7	6	5	4	
	1	2	3	4	5	
7	1	6	5	4		
	1	2	3	4	5	
6	1	5	4	3		
	1	2	3	4	5	
5	1	4	3			
	1	2	3	4	5	
4	1	4	2			
	1	2	3	4	5	
3	1	2				
	1	2	3	4	5	
2	1	1				
	1	2	3	4	5	

Багато уваги приділяється на уроках математики розвитку обчислювальних навичок (усний рахунок). Щоб відпрацювати навички лічби у межах 10, пропонуємо:

1) навчити дитину рахувати, використовуючи лінійку (або відрізок)

$$1 + 4 = 5$$

$$9 - 2 = 7$$

Поясніть дитині, що якщо додаємо, рухаємося за лінійкою праворуч. Якщо віднімаємо — рухаємося ліворуч.

2) навчити дитину користуватися таблицею «Склад числа». (Див. табл. 1)

За таблицею і обчислюємо приклади:

$$7 - 2 = 5 \quad 3 + 4 = 7$$

$$7 - 2 \text{ це } 5 \quad 3 \text{ і } 4 - \text{ це } 7$$

Дуже часто батьки бажають потренувати обчислювальні навички своєї дитини. Пропонуємо вправи на розвиток обчислювальних навичок у межах 10.

Таблиця 2

Додавання і віднімання в межах 4

$4 - 4 =$	$4 - 2 =$	$2 - 1 =$
$1 + 3 =$	$1 - 1 =$	$2 + 1 =$
$3 - 1 =$	$4 - 1 =$	$2 - 2 =$
$1 + 1 =$	$1 + 1 =$	$3 - 2 =$
$4 - 3 =$	$1 + 2 =$	$2 + 2 =$
$3 + 1 =$	$2 + 1 =$	$4 - 1 =$

Таблиця 3

Додавання і віднімання в межах 6

$5 + 0 =$	$6 - 4 =$	$5 + 1 =$	$4 + 1 =$
$6 + 0 =$	$6 - 2 =$	$2 + 4 =$	$5 - 3 =$
$6 - 1 =$	$6 - 5 =$	$5 - 2 =$	$2 + 3 =$
$3 + 3 =$	$4 + 2 =$	$0 + 6 =$	$5 - 3 =$
$1 + 5 =$	$6 - 3 =$	$5 - 4 =$	$1 + 4 =$
$6 - 6 =$	$6 - 0 =$	$5 - 1 =$	$5 - 5 =$

Таблиця 4

Додавання і віднімання в межах 8

$4 + 3 =$	$8 - 8 =$	$8 - 4 =$	$5 + 3 =$	$6 + 2 =$
$0 + 8 =$	$8 - 0 =$	$8 - 6 =$	$1 + 7 =$	$8 - 3 =$
$8 - 2 =$	$7 + 1 =$	$4 + 4 =$	$8 - 5 =$	$7 - 6 =$
$3 + 5 =$	$2 + 6 =$	$1 + 6 =$	$8 + 0 =$	$8 - 1 =$
$8 - 7 =$	$7 - 2 =$	$7 - 3 =$	$2 + 4 =$	$5 + 2 =$
$7 - 5 =$	$7 - 4 =$	$7 + 0 =$	$6 + 1 =$	$2 + 5 =$
$4 - 3 =$	$7 - 1 =$	$6 - 4 =$	$7 - 7 =$	$6 - 6 =$

Таблиця 5

Додавання і віднімання в межах 10

$5 + 4 =$	$0 + 10 =$	$1 + 9 =$	$10 - 10 =$	$9 + 1 =$
$7 + 3 =$	$10 - 5 =$	$10 - 1 =$	$10 - 5 =$	$10 - 4 =$
$10 - 7 =$	$6 + 4 =$	$10 - 3 =$	$8 + 2 =$	$10 - 6 =$
$10 - 2 =$	$10 - 9 =$	$5 + 5 =$	$10 - 0 =$	$4 + 6 =$
$2 + 8 =$	$10 + 0 =$	$10 - 1 =$	$3 + 7 =$	$10 - 8 =$
$5 + 4 =$	$5 + 3 =$	$9 - 5 =$	$8 - 4 =$	$7 + 2 =$
$8 + 1 =$	$6 + 3 =$	$9 - 2 =$	$9 - 3 =$	$4 + 5 =$
$9 - 6 =$	$2 + 7 =$	$9 - 7 =$	$3 + 6 =$	$9 - 8 =$
$9 - 1 =$	$8 - 8 =$	$9 - 9 =$	$1 + 8 =$	$9 - 4 =$

Таблиця 6

Додавання і віднімання 1 та 2

$9 + 1 =$	$4 - 1 =$	$2 + 1 =$	$6 - 2 =$	$9 - 2 =$
$2 - 1 =$	$1 + 1 =$	$7 - 1 =$	$4 - 2 =$	$0 + 2 =$
$6 - 1 =$	$9 - 1 =$	$3 + 1 =$	$2 + 2 =$	$3 + 2 =$
$7 + 1 =$	$10 - 1 =$	$8 + 1 =$	$4 + 2 =$	$1 + 2 =$
$3 - 1 =$	$8 - 1 =$	$8 + 2 =$	$5 + 2 =$	$5 - 2 =$
$1 + 1 =$	$5 - 1 =$	$6 + 2 =$	$2 + 4 =$	$10 - 2 =$
$5 + 1 =$	$6 + 1 =$	$2 + 3 =$	$8 - 2 =$	$7 + 2 =$
$1 + 0 =$	$4 + 1 =$	$2 - 2 =$	$7 - 2 =$	$3 - 2 =$

Таблиця 7

Додавання і віднімання в межах 20

$4 + 6 =$	$2 + 5 + 3 =$	$7 + 6 + 3 =$	$7 + 5 - 3 =$	$16 - 10 =$
$4 + 5 =$	$4 + 2 + 3 =$	$3 + 8 + 7 =$	$8 - 3 + 7 =$	$16 - 6 =$
$1 + 9 =$	$1 + 3 + 6 =$	$1 + 6 + 9 =$	$9 - 5 + 5 =$	$19 - 9 =$
$7 + 3 =$	$7 + 1 + 3 =$	$2 + 9 + 8 =$	$6 + 9 - 5 =$	$16 + 1 =$
$2 + 8 =$	$3 + 2 + 4 =$	$8 + 4 + 6 =$	$7 - 6 + 2 =$	$17 - 7 =$
$7 + 2 =$	$2 + 7 + 1 =$	$4 + 7 + 6 =$	$5 - 3 + 4 =$	$15 - 5 =$
$3 + 6 =$	$3 + 2 + 5 =$	$8 + 7 + 3 =$	$3 + 8 - 1 =$	$14 - 4 =$
$9 + 1 =$	$2 + 4 + 3 =$	$5 + 9 + 5 =$	$1 + 5 + 7 =$	$18 - 10 =$
$8 + 2 =$	$3 + 6 + 1 =$	$9 + 3 + 1 =$	$2 + 4 + 8 =$	$19 + 1 =$
$6 + 4 =$	$1 + 2 + 7 =$	$6 + 2 + 4 =$	$9 + 7 - 6 =$	$15 + 1 =$
$3 + 7 =$	$2 + 3 + 4 =$	$3 + 9 + 1 =$	$7 + 9 - 6 =$	$18 - 8 =$
$5 + 4 =$	$5 + 3 + 2 =$	$7 + 5 + 3 =$	$9 - 4 + 6 =$	$15 - 10 =$
$6 + 3 =$	$3 + 4 + 2 =$	$8 + 4 + 2 =$	$5 - 3 + 5 =$	$14 - 1 =$
$2 + 7 =$	$6 + 1 + 3 =$	$9 + 2 + 1 =$	$8 - 7 + 3 =$	$18 + 1 =$

Таблиця 8

Додавання і віднімання чисел у межах 20
з переходом через десяток

16 - 9 =	5 + 9 =	11 - 9 =	8 + 9 =	9 + 9 =
16 - 8 =	5 + 8 =	7 + 9 =	8 + 8 =	9 + 8 =
7 + 5 =	5 + 7 =	11 - 8 =	12 - 9 =	11 - 4 =
6 - 7 =	5 + 6 =	7 + 8 =	12 - 7 =	9 + 6 =
7 + 4 =	14 - 9 =	13 - 9 =	8 + 7 =	9 + 5 =
6 + 9 =	6 + 9 =	13 - 8 =	12 - 8 =	11 - 5 =
6 + 7 =	6 + 8 =	13 - 7 =	12 - 6 =	11 - 7 =
5 - 9 =	14 - 8 =	7 + 7 =	8 + 6 =	11 - 6 =
6 + 8 =	14 - 7 =	13 - 6 =	12 - 5 =	9 + 4 =
6 + 6 =	6 + 7 =	13 - 5 =	8 + 5 =	11 - 3 =
5 - 8 =	6 + 6 =	7 + 6 =	12 - 4 =	9 + 3 =
6 + 5 =	14 - 6 =	13 - 4 =	12 - 3 =	11 - 2 =
15 - 7 =	14 - 5 =	7 + 5 =	8 + 4 =	9 + 7 =
15 - 6 =	6 + 5 =	7 + 4 =	8 + 3 =	9 + 2 =

Таблиця 9

Додавання і віднімання чисел у межах 20 з переходом через десяток

4 + 8 - 6 =	5 + 9 - 9 =	12 - 7 + 6 =	14 - 7 + 2 =
12 - 6 + 5 =	13 - 7 - 5 =	8 + 8 - 7 =	12 - 3 - 4 =
5 + 8 - 3 =	8 + 3 - 2 =	2 + 9 - 2 =	15 - 8 - 2 =
11 - 8 + 5 =	12 - 6 - 5 =	15 - 9 - 6 =	13 - 4 - 2 =
8 + 7 - 9 =	12 - 8 + 7 =	5 + 6 - 2 =	11 - 5 + 2 =
7 + 6 - 8 =	8 + 3 - 6 =	7 + 5 + 7 =	9 + 7 + 1 =
7 + 8 - 9 =	14 - 9 + 5 =	6 + 9 - 7 =	8 + 4 - 1 =
2 + 9 - 5 =	9 + 4 - 9 =	6 + 8 - 7 =	7 + 9 + 1 =
13 - 8 - 3 =	9 + 2 - 5 =	12 - 5 - 6 =	13 - 9 + 1 =
13 - 6 - 5 =	6 + 5 - 9 =	4 + 9 + 5 =	12 - 3 - 1 =
16 - 7 + 3 =	9 + 2 - 3 =	11 - 7 + 6 =	6 + 6 - 1 =
12 - 9 + 6 =	15 - 7 - 3 =	3 + 9 - 6 =	8 + 6 + 1 =
9 + 6 - 7 =	14 - 8 + 8 =	11 - 9 + 5 =	7 + 4 - 1 =
11 - 6 + 5 =	9 + 3 - 8 =	5 + 6 + 5 =	6 + 7 - 1 =

Рекомендації до користування таблицями 2–9

Ці таблиці охоплюють програмні питання. За кожною таблицею можна виконати велику кількість вправ, багаторазово:

- 1) Гра «Рахівничок»: швидко розв'яжіть приклади за рядками або стовпчиками.
- 2) Обчисліть вирази, запишіть тільки ті відповіді, відповідь у яких є одноцифрове (двоцифрове) число або є більшою від 5.
- 3) Гра «Знайди однакове»: знайдіть однакові відповіді, дії, спосіб обчислення прикладів.

Ще одна проблема, на яку слід звернути увагу при вивченні математики в початкових класах, — розв'язання задач. Саме задачі допомагають формувати кожне нове поняття, усвідомити його значення, потребують його застосування.

У 1 класі вивчаються прості задачі таких видів:

- 1) знаходження суми двох чисел;
- 2) знаходження остачі (різниці);
- 3) збільшення та зменшення числа на кілька одиниць;
- 4) різницеве порівняння двох чисел;
- 5) знаходження невідомого доданка.

Високий рівень умінь розв'язувати прості задачі — необхідна умова успішного вивчення математики в цілому та розвитку умінь розв'язувати складені задачі у подальшому навчанні зокрема.

По-перше, слід знати, що будь-яка задача складається з таких частин:

З чого ж починати роботу?

1. Ознайомлення зі змістом задачі

Кожну задачу читайте двічі. Першого разу прочитайте з метою ознайомлення з її змістом у цілому. Другого разу задачу прочитайте частинами і так, щоб кожна частина мала певні дані.

Щоб перевірити, як ваша дитина усвідомила умову задачі, задайте запитання за змістом або запропонуйте переказати всю задачу: «Прочитай задачу і скажи, що нам відомо про...», «Послухай задачу і повтори вголос її запитання».

Якщо в задачі є маловідомі слова-терміни, то їх слід пояснити, застосовуючи для цього предметні ілюстрації чи малюнки.

2. Аналіз задачі

Щоб з'ясувати життєвий зміст задачі використовується предметне моделювання, практичне виконання дій, схеми.

Схематичне зображення не повинно мати єдину форму. У 1 класі діти ілюструють задачу малюнком. Для позначення предметів, про які йдеться в задачі, використовуйте кружечки, палички, трикутники, квадрати. Розв'язання записують в вигляді прикладу під малюнком.

$$4 + 3 = 7$$

3. Розв'язування задачі — це виконання арифметичних дій. Задачі розв'язують усно або письмово: *усно* — це без запису дій у зошит, письмово — із записом у зошит.

Перевірити розв'язання задачі — це з'ясувати правильне воно чи ні. Треба поступово виховувати у дитини почуття необхідності самоперевірки.

Зупинимося на задачах певних видів та їх розв'язаннях.

Задачі на знаходження суми та остачі (різниці)

Ці задачі вводяться після вивчення нумерації чисел першого десятка та ознайомлення з діями додавання і віднімання.

Задача 1

На годівниці спочатку було 3 горобці. Потім прилетіли 2 синиці. Скільки всього птахів стало на годівниці?

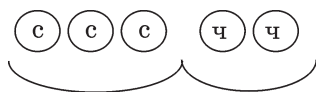
Робота над задачею

Прочитавши задачу, організуйте практичну роботу дитини. Знайдемо відповідь за допомогою кружечків. На годівниці було 3 горобці. Покладіть на стіл у рядок 3 сині кружечки.

Далі сказано, що прилетіло ще 2 синички. Покладіть у цей рядок ще 2 червоних кружечки.

— Що означає кожен синій кружечок? (одного горобця). Кожен червоний кружечок? (одну синичку). Покажіть всіх горобців; всіх синичок; всіх пташок.

Нам треба знайти, скільки стало всіх птахів на годівниці. Полічіть кружечки і дайте відповідь на запитання.

практична робота

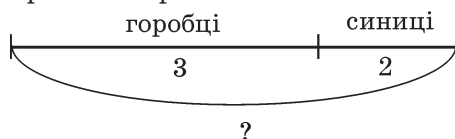

схема задачі

Задача 2

У діжці було 8 відер води. Для поливання дерев витратили 5 відер води. Скільки відер води залишилося у діжці?

Робота над задачею

У діжці було 8 відер води. Намалюй в зошиті в одному рядку 8 кружечків.

— Що означає кожний кружечок? (одне відро води).

Відер води витратили для поливання дерев. Закресліть 5 кружечків.

— Що означає кожен перекреслений кружечок? (відро води, яке використали для поливання дерев).

Покажіть решту кружечків. Скільки незакреслених кружечків? Отже, скільки відер води залишилося в діжці? (3)

Задачі на збільшення і зменшення числа на кілька одиниць

Перш ніж розглядати задачі на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць, діти порівнюють числа, збільшують (зменшують) числа на 1 і 2.

Зверніть увагу дитини на зв'язки:

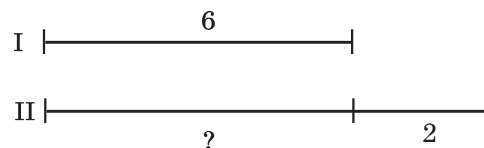
збільшити — це додати (+);

зменшити — це відняти (–).

Задача 1

На першій полиці 6 чашок, а на другій — на 2 більше. Скільки чашок на другій полиці?

Робота над задачею

— Скільки чашок на першій полиці? (6)

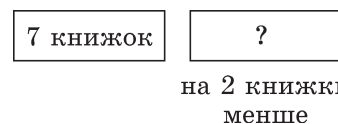
— Скільки на другій? (Стільки ж, та ще 2 чашки).

— Що відомо про чашки на другій полиці? (на другій полиці на 2 чашки більше, ніж на першій). Що запитується в задачі? Яку дію треба виконати, щоб збільшити число на 2? (дію додавання, додати число 2).

Задача 2

На одній полиці 7 книжок, а на другій — на 2 книжки менше. Скільки книжок стояло на другій полиці?

Робота над задачею.

— Повторіть, користуючись схемою, умову задачі.

— Скільки книжок стояло на першій полиці? (7) Що відомо про книжки, які стояли на другій полиці? (На другій полиці стояло на 2 книжки менше, ніж на першій). Що запитується в задачі? Якою дією розв'язується задача? (Дією віднімання. Треба від 7 відняти 2). Чому треба відняти? (Щоб стало менше, треба відняти).

Розв'язування задач за допомогою схематичних записів дає змогу перейти потім до розв'язання таких задач за уявленням. (Тривале використання предметних малюнків та схем затримує розумовий розвиток дітей.)

Задачі на різницеве порівняння чисел

Розглядаються наприкінці вивчення першого десятка. Цей вид задач викликає багато труднощів у дітей.

Щоб дитина зрозуміла, як це порівняти, проведіть практичне завдання. Візьміть 2 паперові смужки:

червона — 9 см,

зелена — 3 см.

— Виміряй, на скільки сантиметрів червона смужка довша від зеленої. Виміряй довжину кожної смужки.

— Як визначити, на скільки червона смужка довша від зеленої? (Відкладіть на червоній смужці 3 см, відріжте помічену частину і виміряйте довжину решти смужки — 6 см).

— Яку дію потрібно виконати, щоб дізнатися, на скільки червона смужка довша від зеленої? (дію віднімання).

$$9 - 3 = 6 \text{ (см)}$$

— Чи можна сказати, на скільки зелена смужка коротша від червоної (також на 6 см).

Зверніть увагу дитини: **щоб знайти, на скільки одне число більше або менше від другого, треба від більшого числа відняти менше.**

Задача

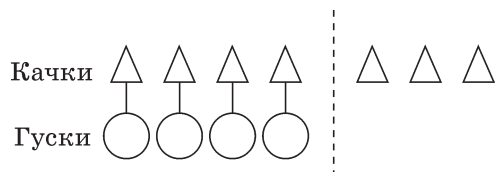
У ставку плавало 4 гуски і 7 качок. На скільки більше плавало качок, ніж гусок?

Розв'язання

$$7 - 4 = 3 \text{ (к.)}$$

Відповідь: на 3 качки більше.

Спочатку схематично намалюємо умову задачі.

З'єднайте фігури верхнього ряду з нижнім рядом.

— Скільки фігур верхнього ряду мають пари? (4) Скільки не мають? (3) Значить, у верхньому ряді фігур більше на 3.

— Скільки фігур не вистачає у нижньому ряді? (3) Значить, їх на 3 менше.

Задачі на знаходження невідомого доданка

Зміст таких задач у 1 класі здебільшого подається за допомогою малюнка, що наближує роботу над задачею до вправи на склад числа.

Задача

У коробці було 5 зелених кружечків і кілька червоних. Всього 8 кружечків. Скільки червоних кружечків було в коробці?

Запишемо коротко задачу:

$$\left. \begin{array}{l} \text{Зелених} - 5 \\ \text{Червоних} - ? \end{array} \right\} 8$$

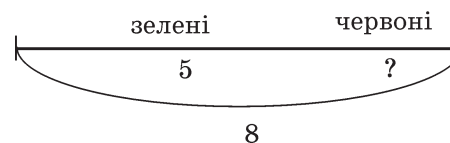
— Скільки у коробці всього кружечків? (8)

— Скільки зелених кружечків? (5). Якщо взяти 5 зелених кружечків з коробки, які залишаться? (червоні)

— Було 8 кружечків, 5 кружечків взяли, отже, червоних залишилось 8 без 5.

$$8 - 5 = 3 \text{ (к.)}$$

Краще такі задачі розглядати за допомогою відрізка.

8 — це ціле

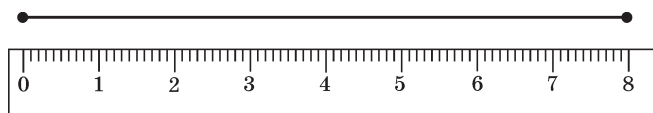
5 — це частина

Щоб знайти другу частину, треба від цілого відняти першу частину.

Задачі з геометричним змістом

Одним із завдань вивчення геометричного матеріалу у 1 класі є вироблення у дітей практичних умінь вимірювання і креслення відрізків.

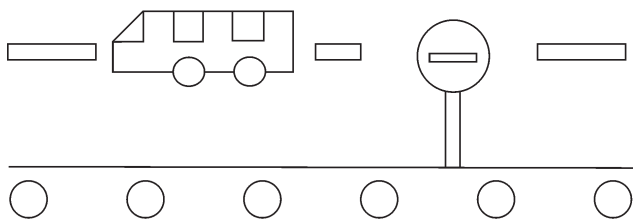
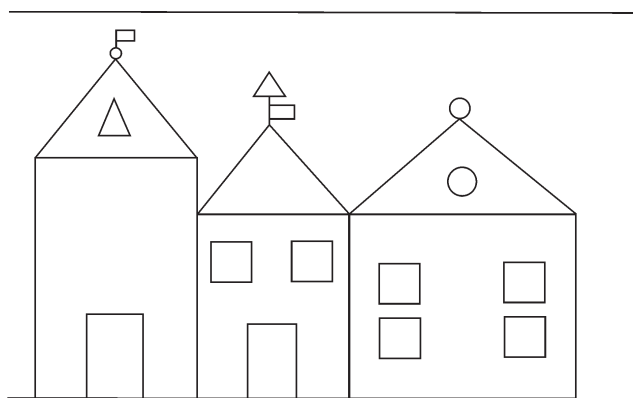
Зверніть увагу, що креслити відрізки треба починаючи з відмітки 0 на лінійці. Щоб дізнатися довжину відрізка, треба початок його поєднати з позначкою 0 на лінійці, а кінець відрізка вкаже його довжину.

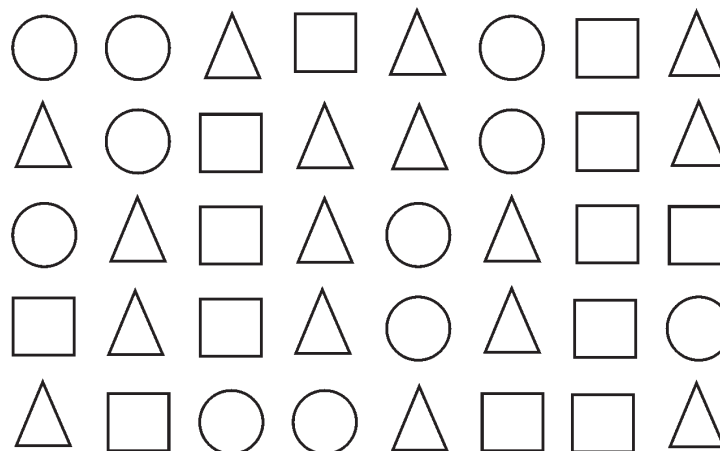
Цей відрізок завдовжки 8 см.

Діти у 1 класі знайомляться з геометричними фігурами: круг, трикутник, квадрат, чотирикутник, прямокутник, ромб.

Завдання 1: знайдіть на малюнку фігурки, порахуйте їх, заштрихуйте.

Завдання 2: у трикутниках треба поставити крапку, кружечки зафарбувати, а квадратики закреслити.

Задачі з логічним навантаженням

Багато вчених висловлювали думку про те, що розв'язування задач — це шлях у математику. Використання задач з логічним навантаженням зумовлене віковими особливостями молодших школярів. Мислення активізується, якщо перед дитиною виникають запитання, на які вона одразу не може відповісти. Такі задачі вимагають певної незалежності мислення, винахідливості, сприяють розвитку важливої властивості людського розуму — передбачати результати не тільки конкретних дій, а й тих, що плануються.

До різновидів логічних задач відносимо такі види:

задачі-жарти (Трійка коней на 1 год пробігла 15 км. Скільки кілометрів пробіг кожен кінь?);

задачі-головоломки (Як 6 яблук роздати 6 дівчаткам, щоб ще 1 яблуко залишилося б у кошику?);

задачі-висловлення (Чи завжди правильні такі твердження: день коротший від ночі; місяць має 30 днів; березень має 31 день?);

задачі на спосіб послідовного вилучення (Три учениці — Береза, Верба і Тополя — посадили три дерева: березу, вербу і тополь. Жодна з них не посадила дерева, від якого пішло її прізвище. Яке дерево посадила кожна учениця, якщо відомо, що Береза посадила не тополь?);

задачі на відшукування закономірностей (На малюнку зображені карась, щука, окунь, дельфін і акула. Хто тут зайвий?);

задачі на розв'язання способом випробування (На подвір'ї ходили вівці і індиків. У них всього 6 голів, а ніг 16. Скільки було овець і скільки індиків?).

Звертаємо увагу, що задачі з логічним навантаженням є тією основою, на якій базується особливий інтерес до математики.

1 клас
Английский